

Èse de două ori in septemana: **Joi-a** și **Dominec'a**; era candu va pretinde importantia materielor, va est de trei seu de patru ori in septemana.

Pretiu de prenumeratiune:

pentru Austria:
pe anu intregu 8 fl. v. a.
„ diugetate de anu 4 fl. v. a.
„ patriu 2 fl. v. a.
pentru Romania si strainetate:
„ anu intregu 12 fl. v. a.
„ diugetate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. core spundinti ai nostri, si de a dreptulu la Redactiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresă si corespundintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea seu speditura; câte vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru **anuncie** si alte comunicatiuni de interesu privat — se responde câte 7 cr. pe linia; repetire se facu cu pretiu scadiu. Pretiu timbrulu câte 30 cr. pentru una data se antecipa.

Invitare de prenumeratiune

la
„ALBINA“
pe anulu 1875, cu pretiurile si in conditiunile de pana acuma.

Rogamu a grabi cu prenumeratiunile, caci avem mari impedecari, si nu ni potemu regulă speditiunea.

Reflectamu, că — acum unu anu, la nrulu 5, dejă ajunsesemu mî'a de prenumeranti; astadi 800 inca nu sunt tocmai complete. — *Redactiunea.*

Budapesta, in 18/30 ian. 1874.

Ce va sè dica acèsta imbuldiela? Ce cauta acèsta multime extraordinaria — imprejurulu Casei reprezentative a Dietei nòstre?

Asià se intrebă ieri deminètia ficine, carele trecea pe langa Museu si vedea impopulara din minutu in minutu totu mai crescendu in strat'a lui **Siandru**; — ér bietalu cestore alu Casei stă desperatu, si — nu mai scià cum sè indestulèdie pe cersitorii de bilete la galerii!

Ei bine: ce insemnă acèst'a?

Aceea că — foile publicasera, cumca in desbaterea asup'ra bugetulu are sè ièe cuventulu baronele **Sennyey**.

Hm! Apoi — ce se interesedia lumea atà'ta de cuventulu acestui magnatu, despre carele ea scie, ce e dreptu, cumca este *fòrte invetiatu* si *fòrte seriosu*; dar — totu d'o data scie că — este *capulu conservativiloru*, că — este omulu principialor mai multu domnesci, decātu populari?

Apoi — este dovèda pipaibile, că — a ajunsu sul'a la costele publiculu celui mare; este dovèda ca publiculu celu mare, satulu pan' la grètia de vorbele, ca sè nu dicemu — *mintiunile cele mari* — ale liberaliloru domni, caroru in fapta nu curespunde decātu ticalosia si miseria comuna, satulu de acestu liberalismu magiaru, si — prin urmare nemai potendu crede nici fraseloru de asemenea natura din partea **Tiszaistiloru**, ér pentru cei din estrem'a stanga netienendu inca sositu timpulu, cauta si astèpta mangaiere si mantuire de acolo, de unde i se impare onorabilmente possibile intre imprejurarile fatali de astadi ale tierii.

B. Sennyey, pe langa aceea, că trece de omu de deplina incredere in susu, pan' la Tronu, pe langa aceea că — este reconoscutu de unu talentu administrativu escelente, apoi — se tiene totu o data de barbatu pre câtu de *energicu* si *resolutu*, pre atà'ta si de *onorabile*; — càtra acèst'a de unu timpu in coci merse vestea in tièra, că **B. Sennyey** **condamna absolutamente tóta sistem'a si portarea de pana acuma a guvernialor magiare, si — este in contra dari-loru nòue.**

Èta motivulu, farmeculu, care atrase atà'ta multime la Diet'a de ieri, pentru d'a audí cu propriele urechi judecat'a lui **Sennyey** asupra mariloru cestiuni ce agita tier'a in momentu. *Opiniunea publica* — *cauta in Sennyey pre mantuito-riulu!* —

Baronulu **Sennyey** vorbl. Elu vorbl una óra si diugetate. Vorbl cu o chiaritate si linisce, cu unu tactu si o precisiune, cum pòte sè vorbèca numai *convictiunea morale*. Si — intru aceste vertuti se cuprinse cuceritòria elocintia a sa.

B. Sennyey desvoltă — pana in cele mai essacte liniamente fundamenta-

li — o *programa politica*, pre carea in câte-va pucine, pré pucine punturi o aplause drépt'a Casei, in cele mai multe o salutà cu insufetire stang'a, in fòrte multe — *Cas'a intrèga*, fora nice o esceptiune!

D'astea — nu s'au mai intemplat in Diet'a ung. de la 1861 in coci.

Pricapemu deci, că unele foi- nescu acèsta cuventare unu — *evenimentu straordenariu*, si că — lumea se astèpta in urmarea ei la schimbàri curende in tóta politic'a nòstra interna.

Noi, pentru angustetimea colóneloru foi nòstre, abià vom ajunge a publicà in totu cuprinsulu seu memorabilele discursu alu baronulu **Sennyey**, dar spre tóta intemplarea i vom publicà essentia si anume i vom cità punturile principali, cari taia aduncu si in a nòstra politica si programa.

B. Sennyey, desvoltandu o formale sistema de regulàri interne a statulu, la loculu seu, locu cu agera princepere alesu, a atinsu si caus'a nationalitatiloru, si a atins'o astfelu, in câtu a fost aplausu de deputatii nationali, mai vertosu de cei romani.

Èca punctulu ce privesce nationalitatile. Dupa-ce oratorulu spuse, că *scopulu este conservarea caracterulu istoricu nationale magiaru, care trebuie sustienutu prin cultura europèna si o atitudine morale, prin tactu si moderatiune*, cu unu cuvendu, prin lupta morale pentru *essistintia*, pentru *dreptu*, pentru *autoritatea legiloru*, apoi continuà:

„Acestu scopu, acèsta problema trebuie sè ni dèe directiunea si bas'a organisàrii statulu. A respectà si a cautà dupa echitate interesele ficarei nationalitat', impreuna cu noi locuitòrie in patri'a comuna; a sustiené autonomiele essistinti; a mesurà cu mesura egale dreptate ficarei nationalitat', ficarei biserice si confesiuni; — dar d'alta parte a nu suferi, ca interesulu statulu, legea statulu sè se calce prin cineva, ca essistintia seu liniscea patriei sè se atace prin ori-cine.“

„Acèst'a trebuie sè ni fie directiunea politica.“ —

In principiu si generalitate — nu potemu de câtu sè aprobamu, si am si aprobatu prin aplausu din anima. —

Cuventarea lui **Sennyey** intrèga se basèdia pe *trei tese*. Adeca trei osie sunt, imprejurulu caroru se invertesce intrèga intieptiunea sa politica ce o desvòlta intru viudecarea releloru ce bantue astadi tier'a.

Prim'a suna: *Schimbaria* — *numai de câtu, radicale si totale, a sistemii administrative, cu reducerea speselor.*

A dou'a: *Urcarea veniteloru statulu, dar cu crutiarea dupa potintia a mediòceloru contributivnali.*

A trei'a: *Prin mesura economice corespundietòrie — redicarea potintii de contributiune, acum atàtu de multu slabite priu greutatea sarcineloru.*

Sennyey spre realisarea acestoru punturi de manecare — pretinde de la guvernii: *consciintia de sine si resolutiune*. La guvernii de facia nu afla nici un'a, nici alt'a; pre cum peste totu — nici intr'o privintia nu este multimitu. Si — pe langa tôte si cu tôte — densulu primesce de base pentru desba-

tere speciale bugetulu substernutu de guvernii.

Este chiar, casi cum ilustrulu barone, in sublimitatea ideiloru si planuriloru sale, ar fi aflatu lucru sub demnitatèa sa, a se pune in directa opositiune cu — piticii, astadi la putere.

Li fece cea mai agera critica; li grètà câtu de slabi si de retaciti sunt; — dar a-ii trantí de adreptulu la pamentu, lasà cursulu evenimentelor.

Epocalulu discursu alu baronulu **Sennyey** prin mai multe enunciatii ale sale nòa ni-a datu, in privintia tienutei nòstre, cea mai eclatante satisfactiune, intarindu-ni catele, principiale si pretensiunile. Dar — despre acèst'a alta data.

„H o n“ de ieri sèra, luandu notitia despre multele aprobàri si aplause, ce cuventarea lui **Sennyey** secerà din tôte partile, dice că.

„**Miletiicu** si **Babesi** au aplausu nu numai la intonarea necesitatii d'a respectà si cultivà interesele nationalitatiloru, ei si candu pretinse aspra pedepsire a pornitoriloru in contra statulu;“ — apoi adauge malitiosu: „de buna sèma nici unulu dintre cei duoi domni, candu aprobau astfelu, nu se va fi socotitu, că — unde li ar fi loculu in atare casu!“

Ba da, fertate de la „H o n;“ ei sciu bine, dupa curatien'a cugetulu lor, unde li-ar fi loculu — intr'o tièra de dreptu, organizata si guvernata de ómeni cu minte si de onóre; — dar intr'o tièra unde lotrii si ciarlatanii pórtà cãrm'a, acolo — firesce, lotrii si ciarlatanii li-ar destinà loculu. —

Budapesta, in 30 ian. 1875.

Èta ce se suna din *Spania*:

Ori pe unde se intempla, de despartimente carliste mai nice, adeca companii seu chiar câte unu batalionu — vine in apropierea armatei tierii, acele despartimente cauta ocaziune de a trece la acèsta armata, unele cerendu a fi primite in ea, altele depunendu armele si imprasciindu-se.

Pana si in centrulu Carlistiloru, pe la *Estella*, sè se fie redicatu voci numeròse, pentru depunerea armelor; dar — apoi sè fie urmandu cea mai aspra pedèpsa si innadusire, dieci de oficiari si suboficiari fiindu essecutati prin ièrba si glontiu. De altminte — banii sè se fie gátatu domniloru *lotri regali*, si — isvòrale de unde-ii tragiau pana aci in abundantia, de candu a intratu **Alfons** in tièra, sè fie secatu fòrte tare.

Atà'ta este, si de aci se astèpta imbutetirea mai de parte a stàrii bietei tieri.

Intr'aceea, dupa scirile telegrafice mai nòue, dupa-ce provocàrile Regelui **Alfons** càtra **Don Carlos** si ai sei, ca sè se impace si sè primèca toti amnestia, in totalu nu avura succesu, tocmai pe astadi se astèpta o lupta generale, pre care armat'a tierii vrè s'o essecute din patru partí, in contra centrulu **Carlistiloru**, dar si pentru a eliborà *Pampelona*, reu strimtorita de bandele talhariloru regali.

Se astèpta din dia in dia recunòscerea de càtra poteri a Regelui **Alfons** alu II-lea, si se dice că — numai inca **Angli** a arestit. —

In **Francia** desbaterile asupra legioru de constituiere a poterii, au ajunsu pona se primi intrarea in specialitate; dar prin acèst'a nici decātu nu este garantatu vr'unu rezultatu bunu; caci majoritatea ce le primi de base, este compusa din trei fractiuni, cari nutrescu fic-care — câte o propria ideia si un propriu planu, neplacutu celora lalte. Asià d.e. stang'a centrale a votatu a intrà in des-

baterea pe artii a legii despr'e senatu, adeca a sistemii de două camere, dar es presu numai sub conditiunea ca in casu de móte a presiedintelu Republicei, mai nante de a-i fi espiratu mandatulu, ambele Camere sè forme die unu **Congresu**, care sè delibere, óra este de lipsa o revisiune a constitutiunii? si apoi sè faca dispositiunile mai de parte necesari.

Combinatiunea cuprinsa in acèsta conditiune este facuta pentru scopulu d'a, caci g' pe drept'a centrale — deocamdata pentru **Republica**; ei, dar in momentu nemicu mai pucinu securu, decātu unu atare succesu.]

Destulu că in **Francia** se astèpta pozitivmente: ori organisarea Republicei, ori disolvèrea adunàrii nationali. —

Èn s'audimu!

Pururi ne bucuramu, candu observamu, că in sentimentele, esperiintiele si judecatiile nòstre, voci solide din publicistic'a nòstra sunt de acordu cu noi. Dar — in tocmai asià ne supera, candu vedemu mistificandu-se adeverulu, scintindu-se logic'a, denaturandu-se faptec'a stare a lucruriloru.

Èta cum scie in „*Gaz. Tr.*“ nr. 2, unu condeiu bine conoscutu, sub semnalu Δ :

„Vi aduceti amente de vicariulu **Nobili** dela **Hatiegu**, de nainte tocmu cu 50 de ani? Dèca densulu ar' mai traí si ar' vedè atàtea nebulni omenesci, s'ar jurà éra si barba sa cea alba, că „*diu acesti ómeni si-facu de capu; ei vor sè stèrga religiunea, si se dèe lumea pre manele talhariloru.*“ Dar inca dèca acelu be-tranu septuagenariu ar fi ajunsu anulu 1848, ca sè védia d. e. cum spendiurara tu Clusu pre fostii clerici **Betraneanu** si **Simonis** (3 oct.), pre protopopulu **Vas. Turcu** din Catina, (23 oct.) éra in Tergulu-Muresiului pre clericulu de Sibíu **Vas. Popu**, si cum cu acèst'a pusera tier'a in flacàri!

„In dilele nòstre acesti ómeni si-facu de capu mai multu chiar si de câtu in an. 1848. Cautati numai bine, si veti vedè, că astadi mai tôte diuariale politice magiare, impingu tier'a éra si càtra belu civile, éra cele nepolitice prepara calea celora. Decandu este lumea, atàta ura si vindicta nationale nu s'a propagatu, căta se propaga in tempulu nostru, in diuariale curate magiare. Se intielege apoi de sine-si, că cele nemagiare nu li remanu detòrie cu mai multu, decātu numai cu câtu le tiene in restantia procurorulu de statulu, si in Transilvani'a *legsa martiale*, despre care „*Albina*“ nu mai vrè sè audia, si nu crede in essistintia ei.“ —

De; pan' la celu din urma cuventu, tote cele ce spuseramu si noi domailoru magiare de la putere, si precum le spuseramu si noi.

Dar in fine cele adeverate se sigilara cu o imponciura contra **Albinei**.

Apoi — da, nene draga; „*Albina*“ nòga, că in Transilvania ar esseste — o formale lege martiale, o alta lege martiale, de câtu cea-ce esseste si la noi dinecoci; caci — propriamente in man'a magiarulu, ori-ce lege penale, este lege martiale, si — domniele vòstre din colo veti scí, că pre candu — diu cam pe intrecute scrieti cu noi, — spre onóre vi fie marturisitu acèst'a, — totusi nu dvòstre, ci noi suntemu, cei-ceam impopulatu penitentiarulu de la Vatiu si — necurmatu avemu d'a face cu procurorulu si cu judele de instintiune.

Acestea sunt fapte; ér ce dvòstra diceti — sunt vorbe. —

Dar sè mergemu mai de parte. **Dlu Δ** continua in onorabil'a „*Gazeta*.“

„Din tôte partitele calvinesci, fractiunea comitelui **Lonyay** si organulu seu „*Reform*“, si-face mai multu de capu, anume dela cadèrea in coci a Domnulu lor. . . . de atunci ea se facu si mai rea si mai catranita, multu mai pessimista, in sa totuodata mai rebunatòria. Anume pe nationalitatè le ar atinge dèca ar potè, intr'o lingura de apa. . . . Injura cumplitu pe nemti, amerintia cu perire nationalitatiloru, éra coltii cei mai agere ii ascute asupra *natiunei romanesce din Marele*

Principatu alu Transilvaniei.*) De altminte-
tiera acésta este tractata de catra Ungureni
intocma casi candu o ar fi luatu si subjugatu
ei cu sabia. Chiar renegatii nostri, cu dd.
Banfi, Teleki, Kemény, Huszár in frunte, le au
plesnitu in facia, ca tractédia tier'a, ca si
cum ar fi luat'o cu armele, adeca in sensulu
lui Schmerling, pre candu facia cu Ungaria
erá la moda „Die Verwirklichungstheorie“:

„Te-am subjugatu cu armele, esti supus'a,
esti sclav'a mea, am sè facu cu tene orice voiu
vré eu, ti-voiu dá numai drepturi, cari mi
convinn mie, séu nici umulu.“ Eu inse credu,
cá nimeni din noi nu a uitatu neci respunsu-
rile, pe cari le deters in acei ani ungureni
in mai multe variatiuni; ei adeca li dicea:
„bine, déca voi ne-ati luatu cu armele, ne au
luatu si muscalii, confederatii vostri, — ér cu ar-
mele; si déca noi am devenitu sclavii vostri cu
dreptulu sabiei, atunci între voi si între noi nu
mai essistu nici decum alte relatiuni, decédu
cela usitate între domni si sclavi. Este apoi
sciutu, cá sclavulu uresce din adenculu suflatu-
lui pe tranulu seu, si cá uniculu seu scopu si
aspiratiune — este, de a scapá de jugulu sub
care gene. De aceea sè nu ve mirati, déca
conspirámu neincetatu asupra vóstra, si déca
alergámu la franci, la italiani si la prussaci,
ca sè ni-i cáscigámu de patroni si ajutori in
contra vóstra, si déca nu ne odichnimu, pana
ce nu vom scapá de voi.“

„Asiá li vorbea ungerenii nemiiloru dela
1849 pana in anulu 1866 inclusive, ba kos-
suthianii le vorbescu inca si astadi totu in
acestu limbagiu.

„Si — sciti d-vóstra, cine sunt colaborato-
rii cei mai furiosi, la diariile magiare si anume
la „Reform“? Partea cea mai mare nise re-
negatii moderni de aceia, caroru li este rusine,
ca si cum ar' fi bastardi, de onorabilele nume
nationale alu familiiloru proprie, si ceru sè
li se schimbe prin decretu: . . . La diariile
din Clusiu inca sunt unii colaboratori totu
renegatii, saii, armenii, evrei. Toti acestia duc
trist'a rola de gladiatori, se batu cu nationali-
tátele la comand'a altora pentru bani. Dlu
Lónyay petrece in alte tieri, si mai alesu la
Meran. Sè póte óre ca sè nu védia densulu,
unde duc renegatii pe aceste tieri? Séu —
crede Escelenti'a Sa si tóte Escelentiele,
illustratiele si magnificentiele, cá voru mai
variá pe cine-va prin vorbe mari si late de
le acelor gladiatori? Pana-i lumea si pa-
tentulu; nici ei nici altii. Unu scopu inse-lu
or ajunge, cá va veni érasu nemiulu ca sè
e in pace . . .“

„Ce crima a comissu marele principatu
lu Transilvaniei, ca sè fia tractatu de ungu-
eni multu mai rou de cátu érá tractate colo-
niile americane ale angiloru pana catra
780? Si ce totu au ungureni cu natiunea
omana, de nu o lasa in pace, ca sè-si des-
ólte si ea poterile sale nationali pe calea
ivilisatiunei?“

Vedeti, ce frumosu suna pon' aci, cátu
le potericu ni secundédia — acésta dibace
róce, intru cele-ce noi sistematecamente in-
onámu in „Albina.“ Ei. vine inasa si dosulu.
En auditi:

„Dar óre cari sè fia causele, cá chiar unii
omani ungureni au inceputu sè dèe ajutoriu
nagiariloru ungureni si tuturoru renegatii-
oru de acolo si de aici? Óre de ce densii
nissitu asiá multu ca sè ia parte activa la dis-
ussiuinea cestiunei nóstru provincialé, candu
noi ne-am feritu nóstru-dea-un'a, a ne amestecá,
n cestiunile loru de dreptu publicu, propriu
lu tierii loru? Dloru ar' trebui sè pricepa,
á prin acésta inbiare de consiliu necerutu,
lestépta in romanii Transilvaniei mai multe
uveniri din trecutu, inependu chiar din di-
ele fericitulu episcopu Samuilu Vulcanu.
Dar sè nu mergemu asiá departe inapoi; ni
ste de ajunsu anulu 1848, pre candu dd. A.
Buda, S. Popu, I. Dragosiu, E. Gósdu si alti
cátiva, cutrierara Transilvania in crucislu si
surmedislu, cerendu ca sè ne invoimú la
uniunea neconditionata, adeca la fusiunea to-
tala a Transilvaniei. Ei nu cunoscea mai ni-
ce-decumu cestiunea Transilvaniei, séu de o si
cunoscea, nu o simtia, (precum observase
fórté bine dlu Cipariu,) si totusi ne puneá
sul'a in cóste, ca sè o sacrificámu, éca asiá,
pe vórbé mari de ale ungureniloru; ér' candu
vediuira si vediuira, cá nu o scotu la cale cu
noi, se luara de mana cu Kossuth si-i ajutara
cá se aduca in contra nóstra si cáteva batali-
óne romanesci si cete de lanceri romani, puse
sub comand'a lui Bem, a lui Katona si Teleki.“

„Éca pentru-ce, propunerea dlui F. de
a tiené conferintia comuna cu romanii din
Ungaria, produse inpressiune asiá curiósa la
cei mai multi lectori. Mai éca si unu passagiu
din corespondenti'a de care-ti vorbeamu in
septeman'a trecuta: „Ce au avutu ungureni
cu noi, de au venitu in iuliu 1872 cu candi-
dati de ai loru, ca sè-i aléga ómenii nostri la
diéta ungerésca? Asiá respecta ei convictiuni-
le nóstre? Frumósa fratietate, sè ni viie cu

*) Sè tienemu bine a minte aceste ce se
reconoscu despre Lónyay si organulu seu; cáci cu
acestu Lónyay pactasera, in acestu Lónyay se in-
crediusera, pentru d'a salvá autonomi'a tierii la
1872, pare-ni-se totu cei-ce — mai la vale, cu mani
cu piciora se lapeda de fratti loru de din cóci de
délulu mare! —

Red. Alb.

sil'a pe capu. Cá dóra n'au fostu datu si ei
man'a cu Málay, cu Vodianer, cu alesii la
Miercurca, la S.-Sebesiu, la Naseudu, cá sè ni
prostitue onorabilitatea poporulu nostru si sè
ne puna in pranga inteligenti'a, sè o cumpere,
precum cumperi vitele in tergu?“

„Sunt amare vorbele acestéca,“ — — —

Da, intr'adeveru, ele sunt amare; in-
sa — fratiesce, cu man'a la anima vi marturi-
simu, cá — de cátu amare, inca mai multu
ele ni se paru — próste, pline de reutate, teme-
rari, pana si chiar impertininti.

Vom avé ocasiune a areté acésta posi-
tivminte, din firu in peru; pentru asta data
numai cáte-va pucine si scurte observatiuni.

1. Nici A. Buda, nici S. Popu — nu sunt
„ungureni,“ ei — ardeleni genuini; ér lui E.
Gózdú — pare-ni-se chiar la stáruinti'a dlui in
trei anghieri de la Gazeta, in anulu domnului
1861, damele romane din Brasiovu — i-a tra-
misu cea mai mandra cununa, pentru aপরera
autonomiei transilvane.

2. Nemesiu si — — si mai cáti toti
— de din colo de peste Délulu mare, cari in-
fapta primira uniunea si stau mortislu pre ea,
— ce e dreptu, nu fora conditiune, ci — sub
conditiunea de favoruri personali, intr'adeveru
vendiendu-se — cum cumperi vitele in tergu,“
si — „punendu in pranga inteligenti'a“ romana
transilvana: toti acesti'a — asiá credemu, cá
mai ageru si mai consecutivminte au fost con-
damnati de noi, de cátu de — ceide la onora-
bil'a „Gazeta,“ unde ei chiar adesea se lauda
si glorificá!

3. De candu cu luptele politicé si par-
lamentarie, nu credemu sè póta cine-va negá,
cumca pe acestu terenu — candu-va vr'unu
ardeleanu sè fie aপরatu mai cu zelu si ener-
gia autonomi'a Transilvaniei, decátu ce au
aperat'o — banatienii si ungureni.

Avemu la mana o epistola a — celui mai
celebru ardelenu G. Barittu, din vér'a anului
1861, cátra Babesiu, unde acela admirandu cu-
ragiulu si dibac'a cu care acest'a pledá — celu
dantailu in Diéta magiara, pentru autonomi'a
Ardélului, — lu admonédia, sè nu se espuna
atátu de tare; cáci — este omu seracu si —
aro familia, deci — póte s'o patia reu; apoi —
popórale nu pré sunt reconoscuti!

Ei bine, domnule in trei coltiuri — de
la „Gaz. Tr.“ nu ti-a saritu in ochi, cá — nu
Dragosiu, nici chiar Górdú, si nici cei-ce la
1848/9 vi-au dusu baio netele pre capu —
sunt, cari — ar fi crediutu cá li se cuvino lo-
culu alaturiá cu voi, pentru mai bun'a aপরera
a causei, prin esperiintiele loru, atunci candu
este sè se delibere asupra unei tienute natiu-
nali politici-parlamentarie, nu; ei — numai si
numai acei'a, cari — pururiá au conlucratu
cu voi si vi-au aপরatu principale cele mari
— chiar casi voi, séu inca si mai nainte si
mai cu energia decátu voi; despre cari — voi
insisi la Mercuria ati pronunciatu, cá — Vi
voru aপরá ei causa la Diéta, etc. etc.

Ei bine; apoi — este logica, minte,
anima, omenia, in espeptoratiunile din „Ga-
zeta“? — Séu, ah! si-teme dóra monopolulu,
pe care crede cá-lu mai are! — Temp'i passati,
nene draga! Caus'a — e o causa romana!

Se provóca „Gazeta,“ „sè rumpa tacerea
o data, dupa-ce trei ani de dile a suferitu atát'a
amaru de insulta.“

Lucru pré simplu: „masc'a diosu!“ —
am disu noi, candu am intratu in cursulu
anului. —

Sunt domni in Transilvania, cari —
colo pe la Bucuresi — ne batjocurescu si de-
nuncia, cá sntemu provincialisti, pentru cá se
numimú „banatienii“ séu „ungureni“; si — mai
dicemu cáte un'a si in favorea acestoru párti
romane; acolo ne facu pre toti Ardeleni, pre-
cum s'a intempla tu a nume in adunárele so-
cietáti „Transilvania“; ei bine: care romani
ar si poté dice, cá stramosii sci n'au fost
dóra din Ardélú; scriitorulu acestora edu
pucinu, asiá credo cá ai sei s'au trasu dn
Ardélú; dar in fine, oricum sè fie, atá'a
este ne negabile pentru fie-care romanu de
anima si pricece, cá — causa de cultura
si de assistintia — ni e, si remane un'a, neti-
visibile — tuturoru romaniloru de credin-
cia si onóre nationalé; de unde urma, cá escop-
tioniulu dlui Δ din „Gazeta“ implica atacri
si vatemári temerari in contra credintiei si
onórei nóstre nationali, si — aci este — m-
pertininti'a, pre care noi o respingemu o data
pentru totu de un'a!

„Ce au avutu ungureni cu noi, de au ve-
nitú in iuliu 1872 cu candidati de ai loru, cu
sè ii aléga ómenii nosri?“ — Astfelu intréba
cu indignatiune si superare — unulu in „Gaz-
Trans.“

Am procopsitu!

Sciti — cine sunt acei „ungureni“ cari —
mai si scimu noi, la a cui iniciativa, s'au
adusu in combinatiune ca de candidati, pre
cátu ni este nóa conoscutu, unulu in Hatiegu,
ér altulu in Alba-Julia? — Duoi Mocionesci.

Ei bine: aceca, cá cine propriamente
ii-a adusu in combinatiune, nu scimu genuin-
minte; dar — atá'a am fi crediutu, cá in lu-
mea romana — nu póte sè fie capu asiá de
batucitu, carele sè nu pricepa caus'a, pentru
care s'a facutu acea combinatiune.

Óre — cei de la mam'a „Gazeta“ sè n'o
pricepa acésta? Óre intr'adeveru, sè fie de
lipsa, ca — sè li-o splicámu noi? Ca sè dámu
respunsu la intrebarea ce ni adresédia?

Apoi de, sè vi-o splicámu, precum o me-
ritati:

A fost — sè-i aléga pre domni Mocio-
nesci, „omenii Dvóstre — la Diéta ungerésca“
pentru ca astfelu sè devina prin spriginulu
vostru in favorabil'a pusatiune, dá luá cáte
5 fl. 25 cr. diurne pe fie-care dia, si — dá vi
vinds autonomi'a — domniloru magiari — pen-
tru vre unu postu grasu!

Ce sè mai facemu secrete; éca-vi caus'a!
Asiá dara, cá ve sentiti pe de plinn satisfac-
uti, cáci — n'au reesitu, si cá — onóra in-
teligenti'e proprie vi-a remasu intréga, si in-
crederea nescirbata catra „cei-ce la 1848/9
au scapatu de glontiu si de furci — numai ca
prin ureschiulu acului!“

Dar — lasámu glum'a si ironi'a si —
éta spunemu, ca sè se scie, si vom dovedi-o
din tóta istori'a trecutulu cá:

Politic'a separatistica, ce o predica „Gaz.
Tr.“ este tocmai aceca, carea sute de ani a
tienutu pre Romani, pe majoritatea cea mare
a tierii, totu unelte si sclavi straiuului — in
vechiulu loru pamentu. Vreti s'o mai conti-
nuati? Ei bine, sè fiti convinsi despre reco-
nosciinti'a celoru de la petere; inasa — diosu
cu masc'a! — — —

Budapesta in 29 ian. n. 1875.

Scriseramu in nrulu precedenté — dupa
insciintári telegrafice, despre grandiósa pri-
mire de poporu a generalulu Garibaldi in
Roma. Astadi, dupa informatiuni directe avemu
sè adaugemu, cá — numerulu multimei
din Roma si prejuru, carea esise spre intem-
pinarea adoratulu óspe, dupa tóte pretiurire
— trecea nu peste 20, ci peste 200 de mii de
inși; ér intusiasmulu si urárlé de bucuria,
ce se manifestara la acea ocasiune, asiá se dice
cá nu s'au mai vediutu in lume!

Apoi — Regele Emanuele l'a salutatu
la sosire nu numai prin dóue companii de pa-
rada, oi si printr'unu adjutante alu seu;
municipalitatea urbei eterne prin sindiculu
seu in fruntea unei deputatiuni, oferindu-i o
trasura si unu cortelu liberu intr'unu palatu
elegante, — cea-ce inasa Garibaldi n'a pri-
mitu; — ér numerulu corporatiuniloru si
reuniuniloru, ce se infacisiasera cu stindartele
si insemnele loru si cu choruri si bande mu-
sicali, precum ni se scie, ér á infinitu!

De aceea noi am disu, cá — este unu
ne-adeveru mare, cea-ce respandescu despotii
si insielatii popóraloru despre popóra, ca
cum aceste ar fi nemultiamitórie cátra
binesfectorii loru. Nu, popórale nu sunt
nemultiamitórie, dar multiamirea
loru nu se cuprinde in secatore de cavalerie si
ranguri cu title vane, nici in bani, jáfuiti de
la altii, ei — in stima si iubire, stima si iubire
adeverata, genuina, nu ca cea comandata de
domni si asiá dara espresa de nevoia.

Aci jace diferenti'a între primirile si
manifestárlé de onóre din oficiu, alo domni-
loru, si între cele spontane, din anima, ale
poporulu multiamitoriu. —

Budapesta, in 29 ian. n. 1875.

Nu trecura bine nici dóue luni de dile,
de candu in cas'a magnatiloru a Diétei ungu-
resci, o persóna se distingea prin atacurile ei
in contra nationalitátiloru si limbeloru loru,
se distingea printr'unu focu infuriatu ma-
giaru, carele apucá si rapiá cu sine pre cele-
late spirite — mai slabutie, in cátu vocea
moderatiunei — nu se mai pótea audí.

Contele Keglevich Béla — érá
aceá persóna; elu, acestu ilustru domnu a
fost, carele ucise pre romanii din Transilva-
nia, dupa receptulu baronelu Kemény
Gábor, prin modificarea §-lui 5 din legea
electorale si statorirea unui censu, intreitu si
incincitu, casi celu din Uugaria.

Totu elu fú, carele in legea pentru no-
tariatele publice, atátu maltratá si terorisá
preguvernii si pre ceialalti domni, pana érá
gat'a sè decretédie de dreptu — eschiderea
limbei romane din ori-ce actu de dreptu.

Ei bine; noi cari aveamu norocire a
cunosce mai d'apóre pre dlu c. Keglevich
Béla si i sciamu spiritulu — nimicu
mai pucinu de cátu siovinisticu, — noi nu
ni poteamu explicá — selbateca furia a sa —
facia de nationalitati, ci — atát'a numai tre-
buiá sè presupunemu, cá — o causa secreta
trebuie sè fie la medlocu.

Éste lucrú experimentatu, cá toti con-
trarii furiasi ai nationalitátiloru — sunt con-
dusi de cutare causa secreta, fie aceea in capu,
fie in anima, fie chiar numai in — punga.

De trei dile incóci, foile Budapestei n,
aduca scirea, cá — dlu c. Keglevich Béla
carele in domineca trecuta petrech in mare
desfatata la picniculu damelor din Aristoc-
ratia, luni se cará pona la Viena, ér apoi
marti séu mercuri treché in Elvetia, la-
sandu aici dupa sine sute de mii de detorii si
pe o multime do amici ai sei ingagiati pona
la gátu!

Se scia, cá acestu domnu, la 1851 a pri-
mitu o avere de 50,000 jugere de pamentu
dar mereu a prepaditu totu si — astadi — la
insasi cererea sa, s'a deschisu concursu asu-
pra overii sale.

Acuma pricepemú, pentru care causa voiá
elu sè mance pre nemagiari! Am dis'o, si —
repetimú cá, toti contrarii de mórté ai natiu-
nei nosre — trebuie sè stée in ceva legatura
cu criminalitatea —

Matiti'a serbésca si — admonitiunile catra noi!

Au Serbii de sub coron'a ungerésca o
societate literaria, cu scopu d'a inaintá cul-
tur'a nationalé prin stipendia si respandirea
de cárti bune si premiarea de autori in limb'a
loru, care societate, intemeiata inca mai na-
inte de 1848 si reorganisata apoi sub abso-
lutismu si sub provisoriu, dispune de mai
multe fundatiuni, ce impreuna ajunge való-
rea de peste diumtate de milliom fl. Acésta
este „Matica serbésca.“

Acésta societate, ce la inceputu se aflá
in Pesta, mái tardiu cu aprobarea guvernii-
lui s'a mutatú la Neoplanta; de óra-ce, inpu-
cinandu-se tare nrulu inteligenti'e nationali
in Pesta, ér majoritatea, séu chiar totalitatea
membriloru ei aflandu-se diosu in poporu, —
aici in capital'a tierii devenise ne mai practi-
cabile, ne mai possibile de a-si implini chia-
marea.

Destulu cá in timpulu mai nou, de candu
tóte au inceputu a gená si nelinisci pre cei
dela potere, tóte cáte li se vedu a fi spre fo-
losulu cutárii nationalitati nemagiare, — acé-
sta societate deveni obieptu de desclinita
atentiune a naltulu guvernii magiaru, care
atentiune dede indemnú unei miserabili de-
nunciatiuni din partea chiar a cassariulu
acelei societáti, — denunciatiuni in acea
privintia, cá — fondurile se manipulédia reu
si ar fi parte mai mare — dejá mancate, ér
veniturile s'ar folosi spre scopuri politicé, etc.
etc. de unde apoi in data urmá intrevenirea
guvernii si se dispusera mesure aspre de
investigatiune si secestrare, pana si procedere
criminalé, cari inasa — nu potura constatá,
de cátu cá chiar cassariulu a fost unu omu
foradelege!

Dar — poterii guverniali i-a ajunsu
denunciatiunea, pentru ca sè nu mai lase
caus'a din mana si — mai antaiu de tóte sè
decretédie remutarea societáti la Budapesta.
Firese; cáci acésta este mesur'a cea mai
simpla si nevinovata, pentru d'a omori in
modu, la facia de totu legale, o societate
ou totu cu scopurile ei!

Se mai recere numai, ca sè se intru-
nésca adunarea generale si — ori sè se aco-
móde, ori sè se opuna ordinatiunii guver-
niulu.

Atât'a despre atacat'a — prin intriga si sila — societate serbăscă de cultura nationale. Si acum — éta ce semna ni se facu năa.

Dejă nainte cu câte-va septemane primiramu din *Neoplante*, curendu dupa aceea — din *Temesiora* epistole, cari — descoperindu-ni netrebnicia pretestului ce s'a manifestatu in caus'a Matitiei serbăscă si positiv'a tendintia; ce s'a constatat de susu, ne avisădia, ca s'e fimu preparati, câtu mai curendu a vedé si la noi punendu-se in lucrare asemenea mesur'e guverniale.

Muturisiru, cã candu cotirãmu aceste prevestiri, nu puturamu a ni suprime unu risu amaru, cu eschiamatiunea: „Dar ce s'e mai caute la noi astfelu de mesur'e, candu noi le-am prevenitu de multu, ucidiendu-ni noi insine Asociatiunea pentru cultur'a nationale din Aradu?!”

Mai socotindu-ne nitielu, incepuramu a ne teme — pentru *Asociatiunea transilvana*, si — nu negãmu, cã remaseramu cu fric'a in spate; nici cã ne sciamu altfelu mangaiã, de câtu cu — acurat'a si corect'a administrare publica a acelei Asociatiuni, precum si cu aceea, cã amicii cari ne avisau la periclu, nu puteau s'e aiba in vedere acelu institutu din Sibiu, cãci — despre acel'a nici nu sciau cã esiste.

Cele-ce ni se descoperira mai alalta-ieri din Aradu, de locu competinte, ne facu a crede, cã s'e lucra cu totulu de alt'a, — de *fondurile nostre bis. scol. comune dioceselor de Aradu si Caransebasiu*. In privint'a administratiunei acestor'a nãtulu guvernii magiaru — s'e fie primitu denunciãri si s'e fie apucatu a avé mari scrupuli!

Ni se asecura, cã — ingerint'a i este securu imminente.

Ei bine; dreptulu de *suprema inspectiune si controla* — lu-are; esserciedie-si-lu cu tãta rigórea! Acés't'a noi — chiar dõrimu, si — luãmu in nume de reu stepanirei, cã el pana acuma nu s'a servitu de acestu dreptu, nu si-a implinitu acestu oficiu.

Pre noi — nu ne genédia de felu dreptulu legalu alu guvernului, noi — numai de abasuri ne tememu, numai in contra acestora ne vom ingradí si aperã. —

Atât'a — pentru asta data in acestu obiectu. —

Diet'a Ungariei.

In *Siedint'a de mercuri la 26 l. c.* in cas'a reprezentativa, dupa cele formali si dupa unele interpelatiuni — cari se comunicara cu concernintii ministri — se incepé desbaterea asupra bugetului pro 1875.

Referintele comisiunii finantiale *br. Béla Liptay*, incredintiedia cã comisiunea finantiale s'a svãtuitu fõrte multu asupra proiectului bugetariu, cercandu intru tãte reduceri possibile a speselor si acoperirea cea mai potrivita a acestora; accentua inse cã reducerile s'e potu enuncii usioru in teoria, dar e fõrte greu a le pune in prassa, fora ca s'e se conturbe cursulu administratiunii. Aréta apoi cã regimulu a facutu reducerile possible in proiectulu ce l'a prezentatu comisiunii finantiale, dar totusi statulu speselor este mai mare decâtu in anii precedinti, cam cu 12 milioane; cãci in bugetulu de estu-timpu au trebuitu s'e intre multe spese ce nu mai fura pana acilea, pr. imultirea speselor comuni, cametele dupa imprumutulu ultim, spesele pentru catastro etc. Facia cu acésta stare, referintele intõna, cã comis. finantiale a incercatu inca a mai face reduceri de vr'o câteva milioane, remanendu in urma din bilantiu unu deficitu ne-acoperitu de 25 1/2 millioane. Aci areta cã in acestu deficitu se cuprindu sume ce se solvescu pentru detorie de statu, garantie pentru drumuri ferate si pentru investitiuni, cari tote laolalta facu deficitulu, si cari vor s'e incete nu peste multu, cu densele disparendu apoi si deficitulu Intõna apoi, cã reducerile facute trebuie primite, daca este vorba de a restabilí ecilibriulu in cass'a statului. In urma se incéoa a areta, cã estu tempu va s'e aiba statulu mai multe venit'e, si anume: in urm'a coregerii catastrofulu, apoi din o controla mai stricta a veniteloru din tabacu, din reducerea probaveri a speselor comuni, din revisiunea conventiunii comerciali cu Austria, din solverece cestiunii de a redicã banc'a nationale magiara etc. Din tãte acestea se incordã a conchide, cã venitele vor fi mai mari estu-

tempu, ér daca ele nu vor ajunge pentru a restabilí ecilibriulu in cass'a statului, atunci trebne de a recurge la sacrificiulu ce are de a-lu aduce natiunea!

Astfelu recomanda primirea proiectului de bugetu ca basa la desbaterea speciale.

C. Ghiczy, luandu cuvintulu, accentua cã deficitulu ce este de 25, 495.000 fl. se pãte acoperi din cele 32 mil. ce sunt la dispoziitiune inca din ultimulu imprumutu, si inca din acestea ar mai remané pentru anulu viitoriu sèpte milioane, la cari s'ar mai adauge inca 7 ce se dederã in dec. a. t. ca anticipatiuni pentru a. c. Astu-feliu constata cã la inceputulu anului viitoriu se mai fie 14 mill. dupa ce din raporturile oficiali s'a incredintiatu, cã venitele preliminate a. c. au s'e si incurga, si asiã nu e tãma, cã dõra cass'a statului n'ar poté solvi cele curenti in decursulu anului. Aci inse vine G. si intõna, cã — dupa ce in anulu curinte va s'e pãta solvi cass'a statului tãte cele curinti — trebne ingritu ca s'e pote solvi si in anulu viitoriu si anume in primulu patrariu alu anului 1876, candu de comunu dãrile nu pré incurgu regulatu.

Elu areta aci cã numai lun'a ianuariu recere o suma de 18 mil. apoi accentua cã ar mai trebui s'e se prevedã si acoperirea deficitulu ivindu in anulu viitoriu. De aci constata, cã cu cele 14 mill. — ce ar fi la finea anului 1875 — nu se pãte acceptã anulu 1876, fora ca s'e nu se espusa cass'a statului de a nu poté solvi cele curinti.

Ghiczy se apuca apoi si scarmena tãte prospeptele de venituri. Elu atãtu din economisarea de la spesele comune, câtu si din revisiunea conventiunilor comerciali, solverece cestiunii bancii, regularea valutei, etc. astépta multu ajutoriu pentru cass'a statului; accentua inse cã pentru a ajunge la aceste venit'e trebne unu tempu indolungu si liberu de ingrigiri de a te dechiarã nesolvente. Astu-feliu intre imprejurãrile de astadi, uniculu espedinte lu-afã elu in a acoperi o parte a deficitulu prin *imprumutu*, ér cealalta prin *dãrile*. Aci aréta, cã 12 milioane dorese s'e se acopera din imprumutu, ér cealalte din dãri, cãci prin proiectele de dare prezentate pana aci spera a intrã in cass'a statului inca 5 mill. apoi cealalte 8 mil. dorese a se acoperi prin introducerea dãrilor generali din vinituri, asupra carora si presenta unu proiectu.

Vorbitorulu este in credint'a, cã dãrile cele nãue le pãte suportã tier'a, cãci ele cadu mai multu asupra clãsiloru mai avute din poporatiune. Astu-feliu rãga Cas'a, ca s'e priméscã raportele, atãtu a comisiunii finantiale, câtu si a celei pentru dãri. —

P. Mõricz premitendu, cã — dupa ce din cass'a statului s'a spusatu pan' aci mai multu de câtu trebui, si asiã s'a produsu disordine in bilantiu si s'a ruinatu creditulu tier'e — pentru restabilirea ecilibriului este de lipsa a portã grija: 1) de a face reduceri mai mari; 2) de a mediloct venit'e mai multe, fora a fi ingreunatu inse prin acestea poporulu; 3) de a cercã introducerea de dãri nãue numai candu se va vedé, cã prin primele doue operatiuni nu s'ar poté restabilí ecilibriulu; si 4) de a contractã unu imprumutu candu tãte cele trei operatiuni nu ar scõte cass'a statului din disordinea, in care este; acestu imprumutu inse s'e ajute presintele, dar s'e nu ruinedie viitorulu.

Aréta de aci prin cifre cã in spese se potu face reduceri considerabili, ca la cinci milioane, pr. in sistem'a de aperare a tier'e, in administrarea centrale, in justitia, in corpulu inspectorilor scolari etc.

Vine apoi si accentua, cã venit'e nãue se potu ajunge prin introducerea unei dãri de copõne pentru obligatiunile de desarcinarea pamentului, precum si prin deslegarea regalilor in forma de obligatiuni municipale, — prin cari tãte s'ar creã pretiuri cam de 150—160 de mil. pentru cass'a statului.

In urma mai accentua, cã s'ar poté ajunge venit'e pentru statu prin redicarea bancii, prin revisiunea conventiunilor comerciali, prin reducerea speselor comuni, prin introducerea dãrii domesticale etc.

Vorbitorulu se dechiarã in fine, cã — dupa ce regimulu actualu nu are unu atare programu, ci ambla s'e restabiléscã ecilibriulu in cass'a statului numai prin aposarea poporului cu dãri nãue — elu nu pãte primí proiectulu de pe tapetu nici de basse la desbaterea speciale.

A. Bujanovics priméscã proiectule la desbatere speciale, cãci vede intentiunu bune ale regimului si crede in poterea poporulu de a pãte suportã dãrile nãue.

Acésta dechiaratiune o face pre langa rogarea, ca regimulu s'e pasiesca cu unu programu, care s'e fie destula garantia pentru restabilirea duravera a ecilibriului in cass'a statului, mai adauge apoi conditiunea, cã dãrile nãue s'e fie numai provisõrie, si de aceea chiare.

G. Pécly se pronuncia contra proiectului, cãci regimulu n'a pornitu pe calea cea adeverata si potrivita intru a restabilí economiã finantiale a tier'e, ci lucra ne-interruptedu la ingroparea viitorulu patriei. — Siedint'a se redica la 2 ore.

Joi, in 27 l. c. s'a continuatu desbaterea generale asupra proiectulu de bugetu. Pana aci s'au inserisu la cuvintulu peste 60 de deputati.

Primulu vorbitoriu e E. Zsedenyi. Elu premito cã teoriile despre statu nu se potu aplicã in totu loculu si tempulu cu aceleasi succésu; de aci aréta cã ideia de centralisatiune este aceea carea a despoiatu poporulu Ungariei de tãte traditiunile si aplecãrile sale autonome, l'a subjugatu unui birocraatismu scumpu, si prin ast'a l'a adusu la sãpa de lemn. In urm'a acestor'a condanna pe iniciatori si apoi trece la cestiunea bugetului. Aci aréta, cã economiã cea rea cu bunurile statului este o cauza principale a ruinei finantiale de astadi; acésta apoi cã — de si inceputulu nu este a regimului actualu, totusi nu pãte s'e votedie regimulu actualu bugetulu, cãci si elu continua calea economiei rele. De aceea presenta unu proiectu de resolutiune: Comisiunea finantiale s'e se avisădia, ca s'e reveda bugetulu pro 1875 dempreuna cu regimulu astu-feliu, in câtu deficitulu s'e se delature prin stergerea speselor pentru sploatarea neaducatorie de venit'e a mineloru, ér spesele ordinari s'e se acopera prin venitele ordenari secure.

L. Kármán cere respingerea proiectului, cãci prin elu se intentiunédia sustinerea sistemii celei ruinate de pana aci. Facendu apoi o critica aspra asupra tuturor ministerieloru de la 67 incoce, accentua, cã spesele s'ar poté scari prin reducerea numerulu ablegatiloru, a ministerieloru, a judecatorieloru, precum si prin redicarea unei banci nationale magiare si prin croirea unei politici comerciale mai sanetõse. Inchiaia deci sustinendu, cã numai unu regim, condusu de atari intentiuni, va s'e votedie bugetu.

F. Pulszky arunca mai antai unele priviri asupra causeroru, cari produsera trist'a stare de astadi a tier'e. Dupa aceea accentua cã in anulu trecutulu a fost primulu casu, candu de la 67 incoce s'a ivitu unu deficitu, pentru a cãrui acoperire nu se luasera nici decâtu mesur'e preingritõrie, de aceea densulu se dechiarã cã voiesce a spriginí proiectele de dare ale regimului, nascutu in urm'a crizei din anulu trecutulu, cãci acestu regimulu a luat'u asupra-si restabilirea ecilibriului in cass'a statului si pentru acestu scopu a contractatu unu imprumutu, ér tier'a trebue aci s'e spriginéscã guvernulu pentru ca s'e pota acésta a-si tiené cuvintulu facia de creditoru, de a areta adeca, cumca tier'a nãtra e solida si candu se cere, scie s'e aduca si sacrificie.

Facia cu acestea inse reflectã regimulu, cã i ia in nume de reu, deorace se lasa condusu, in locu s'e conduca elu; de aceea dorese ca regimulu s'e pasiesca mai energicu in solverece cestiunii ce a luat'o asupra-si anulu trecutulu.

In urma face atenti pe opositionali, cã s'e nu calcule pe destramarea partitei guvernamentale, de óra ce tãte nuantiele acestei partite, candu e vorb'a de a fi atacate de opozitiune, pentru a li se nimici basea existintiei — atunci ele tote sunt unu corpu si unu sufletu. Apoi se apucã a face complimente deosebitiloru capi ai nuantieloru din partit'a guvernamentale, si inchiaia, cã este nepotrivitu a crede in o coalitiune a partiteloru opositionali din principiu; de aceea recomanda unire tuturor elementeloru desbiatate ale partitei guvernamentale, pentru a se poté realisã reformele ce se intentiunédia.

Mai vorbi inca B. Marissay si anume contra proiectulu de sub intrebare, si apoi se redicã siedint'a. —

La economiã poporale.

Fizesiu, cottulu Carasiu, 1875.

Este de comunu cunoscutu, cã pe poporulu nostru, afara de dãrile cele mari si cari pe dia ce merge totu se mai urca, lu-mai apesa si unele spese insemnate, cari provinu din sustinerea onoru datine si resp. ceremonii ne mai corespundietõrie timpului, in care traimu. —

Reulu in sa si mai periculosu si ruinatoriu de averea poporului romanu, si care incãtu mi-e cunoscutu se estinde peste toti Romanii din intregulu Banatu-temesianu este, cã economulu romanu, de si sergitoriu, totusi nu pãrta economiã mai ratiunalminte, buna óra ca economulu germanu; elu nu calculédia nici acea, — cã: *cãte bucate i trebuescu familiã sale la unu anu*, — ci ori ótu de buna recolta se aiba, elu totusi in câteva luni — *n'are bucate nici pentru trebuint'a casei sale!* Tatalu de familie duce productele la tergu spre a-le vinde, ca din pretiulu acelora s'e-si pãta impacã dãrile si provedé familiã cu cele necesari; éra ceialalti membrii din familia, mam'a, fét'a, nor'a si feciorulu, câte unulu ori mai multi in contielegere, pe intrecute ducu bucate la diupanulu „*grecu*,” botesatu s'e nebotesatu, din comunu si le dau pe nemic'a, pe-ori-ce li se imbia, cãci acasa nu cutédia a le mai duce. Si óre pe ce intrebuintiadia ei acesti bani? — pe unu lussu si éra si lussu, pe unu lussu nebunu, pe nisce netrebnicii góle, cari si la poporulu nostru tieranu s'au incubatu in gradu inspaimentatoriu.

Acuma, dupace in modulu acésta s'au gatatu bucatele, merge ér la diupanulu si ia imprumutu; acel'a i dà din cele romase sub ciuru, cãci pe cele bune li-a vendutu la piatia, — si dupa aceste bucate slabe trebue s'e platéscã percente indiecite, metiu la metiu si mai multu. —

Indata ce sosese timpulu treiratulu, diupanii si-cumpere cate unu calu si o teligutia, si ii vedi, cã nici n'astépta ca omulu s'e-si mai puna in granariu grauntiele, ci le iau ei de pe aria, dicendu-i cã apoi candu i se voru gatã, ér i va dá imprumutu. — Asiã s'a intemplatu astavéra in comun'a nãtra la unu economu, care nici nu gatase bine de ciuruitu si de odata se aratara vr'o 6 diupani la ariã sa si mai cã érá s'e se incaiere intre sine, voidu fie-care mai antaiu a-si implé sacii si asiã bietulu economu din vr'o 60 de metii, remasera 5 meti de grãu, ne-avendu nici cu ce a-si platí darea.

Trebue deci de locu s'e incépa ér a imprumutã grãu pentru sementia, apoi pentru mancare, si asiã se lucre ér numai pentru altii, si munc'a lui si averea lui nu i dà — firesce — nici pane de ajunsu.

Candu apoi mai dau de elu si atari spese, d. e. de vr'o nunta, mórte si alte asemenea intemplãri, ne mai avendu altu medilocu, elu cauta a-si vinde mosiõr'a. Devine calicu.

Vediendu intielegint'a din comun'a nãtra, care — spre onórea ei fie disu, totu deaun'a a státu si stã in contielegere intre sine, ingrigindu-se totdean'a pentru binele si inaintarea poporului, — vadiendu cã reulu acésta se latiesce totu mai tare, in câtu nepunendu-i-se óre-cum pedeca, multu in diece ani, ni-va ruinã de totu poporulu, inca din anulu trecutulu s'a pusu si a inceputu seriosu a cugetã si a studiã in privint'a acésta imprejurãrile, tienendu mai de multe ori conferintie intre sine, pana ce a venit'u la ideia: *d'a infintid o Reuniune*, cum am dice, *o banca de bucate*, din care apoi ce percente moderate s'e imprumute pe cei lipsiti, s'e-si imprumute cu bucate bune si sanetõse.

In lun'a trecuta s'a tienutu prim'a adunare mai insemnata de poporu, unde intielegint'a desfasiurandu scopulu si parerile, si aretandu periculu, la care trebue s'e duca pe poporu imprumute ca cele mai susu atinse, esi cu propunerea cã: *voiesce cu ajutoriulu poporulu s'e infintiedie o Reuniune pentru unu fondu de bucate*, la care singuratecii s'e se pãta face *actionari*, de unde apoi candu voru imprumutã voru capetã bucate sanetõse, cu percente mai mice, ér loru li voru fi spre folosu.

Propunerea a facutu cea mai buna impresiune; deci s'a alesu o comisiune de 5 inisi pentru compunerea de statute, otarindu-se, ca o actiune s'e constéa unu metiu de grãu, unu metiu de cuc urudiu si unulu de ovesu, si ca unu actionariu s'e nu pota cuprinde mai multu de

cătu 5 acțiuni, deschidându indata una subscrisoare de 3000 acțiuni.

Activitatea acestei întreprinderi este de totu inbucurătoare; pana acumu avemu dejă 200 acțiuni ocupate, si sperăm că in scurtu timpu se voru ocupă tôte. Amu alesu apoi o comisiune de 4 inși, pentru primirea bucatelor, si au incursu dejă pana acuma vr'o 500 meti, dintre cele mai frumoșe si sanetose bucate.

Domineca in 8 dec. 1874, s'a tîenutu adunarea generala, unde s'au desbatutu si primitu statutele dupa cari provisorialminte are să-si încêpa Reuniunea nostra numai de cătu activitatea.

Reuniunea porta numele: *Reuniunea de bucate „Economulu,”* a romanilor ort. din Fizesiu.

Dupa aceste statute provisorie, s'a organizatu unu comitetu de 12 inși cu presiedinte, notariu, cassariu si controloru.

Acum, fratiloru Romani, căti patiti, ori sunteti atacati de asemenea periclu, ca celu mai susu descriu, dēca cugetati, că este buna calea ce amu apucat'o noi, puneti-ve si voi cu totii in contielegere; preoti, invetiatori, notari si alti cărturari, ce traiti intre poporu, apucati-ve si — urmati-ne esemplulu, pentru ca astfelu sē-ni mantuimu poporul de unu reu ce-lu amenintia cu perderea si a pucinei averi ce a mostenit'o dela stramosii nostrii, cari cu sangele loru seeli intregi ni-au scuit'o aperă de lotri si celai, si pe care acuma a o perde, prin necumpetulu si nepesarea noastră, ar fi o mare rusine si unu pecatu de mōrte! Si fiti securi, că poporul nostru, dupa ce i veti aretă si aplică reulu celu amenintia, ve va urmă si ascultă si — binecuventă.—

Martinu Tiapu,
docinte la clas'a II.

Ne sentimu detori,

a publică si noi, cerculariulu ce dede parintele arhiepiscopu si metropolitu *Mironu*, in diecesea Aradului, spre insciintiare despre trecerea sa la postulu si demnitatea mai nalta si ca „*remasu bunu*,” cătra cei pona aci pastoriti de sine. (Atingemu cu o cale, că cam printr'unu analogu cerculariu s'a prezentatu tota o data Esc. s'a credintiosiloru din archidiecece.)
Cerculariulu este:

Mironu,

prin indurarea lui Dumnedieu arhiepiscopu diecesanu alu bisericii ortodocșe in Transilvania si metropolitu alu tuturor Romaniloru greco-orientali din Ungaria si Transilvania; consiliariu intimu de statu alu Majestatei Sale cesaria si apostolico-regie. — Iubitulu cleru si poporu din eparchia Aradului: *daru si pace dela Dumnedieu Tatalu si Domnulu nostru Iesusu Christosu!*

Inca nu s'a implinitu anulu, căci abia trecura 10 luni, de candu ca nou archipastoriu alu vostru, mi indreptai primele mele cuvinte cătra voi, iubitu cleru si poporu alu eparchiei Aradului; abia incepuu lucrările mele, cu cari tindeamu la binele si prosperarea vōstra; inca nu am potutu avē bucuria de a vedē celu putieniu in parte, realisandu-se dorintiele mele de a satisface asteptăriloru, ce le aveam eparchia Aradului la alegerea mea de episcopu alu seu: si éta me afli silitu a me departă dela voi, iubitu cleru si poporu alu eparchiei Aradului; a depune sarcinele placute, ce le aveamu ca archipastoriu alu vostru; a parasī scaunulu archierescu, cu care inoederea vōstra m'a fost onoratu, si a vi adresă tuturoru cuvinte doioșe de despartire, unu dulce durerosu „*remasu bunu!*”

Ce nici candu nu a fostu obiectulu doririloru mele; de ce in pretiuirea liniscei aflate in midilocolu vostru — m'am feritu pana in momentulu ultimiu: mi-a venitu pe neasteptate.

Congresulu nostru nationalu bisericescu intrunitu la 15 octobru a. c. pentru alegerea de arhiepiscopu si metropolitu, la alu doilea actu electoralu, consumatu in 21 novembre a. c. m'a alesu pe mine, dupa normele statutulu organicu, de metropolitu alu Romaniloru greco-orientali din Ungaria si Transilvania; ér Majestatea Sa cesaria si apostolica-regesca, gloriosu domnitoriulu Rege alu nostru, cu prenal'ta resolutiune din 12 decembre 1874,

s'a înduratu pręgratiosu a intari acēst'a alegere.

Ne fiindu-mi iertatu a me subtrage dela sarcinele, ce mi le impune biserica, m'am plecatu cu devotiune crestinēca naintea providintiei, carea in acestu modu a voitu a dispune de mine; si dupa-ce congresulu nostru nationalu bicericescu in diu'a de astadi m'a introdusu cu solenitate in scaunulu metropolitanu, am intratu numai de cătu in scaunulu metropolitanu, am intratu numai decātu in functiune ca arhiepiscopu alu Transilvaniei si metropolitu alu romaniloru greco-orientali din Ungaria si Transilvania, pas-trandu-mi firm'a resolutiune, de a întreprinde si in acestu postu, prin concursulu organelorlu competinti, tôte cele posibilu, spre binele santei nōstre biserice pe baseli institutiuniloru nōstre bisericesci.

Candu dar' intru in nou'a mea functiune ca arhiepiscopu si metropolitu si despre acēst'a ve insciintieszu: totatunē me îndepartu dela voi, iubitu cleru si poporu alu eparchiei Aradului, dar duou cu mine suvenirile celea mai placute; vi lasu nestramutat'a mea iubire; vi o asecura acēst'a si pe viitoriu, si mi-remane mangaerea: că de si me îndepartu dela turm'a mea preiubita, dar legaturile nōstre de iubire, comuniunea nōstra de cugete si aspiratiuni, vor remanē nestramutate. Eparchia Aradului va remanē si de aci nainte obiectulu osebiteloru mele ingrigiri.

In celealalte ve facu cunoscutu deodată Iubitiloru! că pana la deplinirea scaunulu episcopescu alu eparchiei Aradului, care in diu'a de astadi deveni vacante, trebile aceste, eparchie, in sensulu §-lui 98 din statutulu organicu, le vor conduce respectivele consistorie eparchiale, conformu institutiuniloru bisericesci, sub privighiarea, ce mi-o impunu mie, ca metropolitulu provincialu, institutiunile canonice ale santei nōstre biserice.

Si cu acestea dandu-ve tuturoru binecuventarea archieresca, me recomandu santeloru vōstre rogatiuni, si ve rogu a me pas-tră in buna aducere-aminte
Sibiiv, 15 decembre, 1874.

Alu Vostru voitoriu de bine:
Mironu Romanulu.
Metropolitu.

Invitare.

La balulu tîenendu in Lapsiulu-ung. la 7 fauru st. n. a. c. in ospetaria ppale, in favorulu fondulu bisericescu-scolasticu gr. c. a Lapsiului, la care petrecere atātu in persona, cătu si cu ajutore benevoli, cu atātu mai vertosu sunt poftiti toti Romanii spriginitori scopuriloru filantropice, căci in acēst'a regiune septentrionale a Traniei, numai prin spriginire reciprocă ne potemu redică la tîent'a dorita nationale.

Lapsiulu-Ung. 25 ian. 1875.

Antistia bisericesca:

Petru Codeu,
parochu gr. cat. si direct. scolaru.
Gavrilu Gavrilescu,
arangiatoriu.

Provocare.

Nr. 280-1874.
R. 214.

Adunarea generala a asociatiunei transilvane, tîenuta la Deva in 10-11 augustu 1874, prin conclusiunea sa de sub nrulu prot. XXX, a însărcinatu pre comitetulu asociatiunei, ca să procure dela toti Redactorii romani ciscarpatine, căte unu esemplariu completu din diuarele redactate de domni'a lor, sēu încātu acelea nu le-ar posiede, sē se invite acei domni, cari posiedu esemplaria complete, sē le dēe pesēm'a asociatiunei sēu gratuitu, sēu pre langa oresi-care remuneratiune din capitululu speseloru neprevēdute.

In urmarea amentitei conclusiuni, Comitetulu prin chārtia sa din 15 septemvru 1874, Nr. 214, s'a si adresatu de adreptulu cătra Redactorii diuareloru ciscarpatine in obiectulu cestiionatu, dar pana in presente numai din partea unei Redactiuni, se primi respsunsu, cumca adeca Redactiunea, nu posiede esemplaria disponibili din respectivulu diuariu. A se vedē protocolulu siedintiei Comitetulu din 10 noemvru a. c. §. 134.

Deci spre a satisface mai departe si partii a dou'a din amentita însărcinare a decisiunei Comitetulu din 15 sept. 1874 §. 114, venim a ne adresă pr n acēst'a in specie cătra toti acei domni, cari posiedu esemplaria complete din unulu sēu mai multe dintre diuarele romane ciscarpatine, sēu dela prim'a aperare a acelora, sēu pre unu periodu de mai multi ani, cu acea fratiēca rogare, ca sē binevoiesca a ne inconosientia in celu mai scurtu tempu, in scrisu, despre aceea, si a se dechiară dēca sunt aplicati, acelea ale oferī gratuitu pre sēm'a asociatiunei, sēu pre langa ore care remuneratiune, in casulu din urma indegitandu totu odata si cuantulu acelei remuneratiuni.

Dela Comitetulu asociatiunei transilvane.
Sibiiv in 20 dec. 1884.

Ioane Rusu mp. *Iacobu Bologa mp.*
Secret. II. V. Presiedinte.

Multiamita publica si rogare.

Societatea de lectura a junimei romane de la facultatea juridica si archi-gimnasiu din Oradea-mare, si-esprime cea mai profunda multiamita onoratoriloru dd. Redactorii de la diuarele romane: „*Albina*,” „*Federatiunea*,” „*Gur'a satului*,” „*Transilvania*,” „*Orientalu latinu*,” „*Economulu*” si „*Trompetta Carpatiloru*,” pentru maranimesitatea, cu care ni spriginira societatea nōstra, tramitiendu-ni căte unu esemplariu gratuitu din pretiuitele loru organe. Totu odata ne rogāmu, ca considerandu desvoltarea culturala si sociala a tineriloru romani, ce nu se pōte ajunge fara studiarea serioșa a evenimenteloru din trecut si din presinte, perenate prin diuaria, — sē ne ajutore si in anulu venitoriu căte cu unu esemplariu gratis, deobleganou-ne a rebonifică portulu postalulu.*) Adres'a este: „*Societatea de lectura a junimei romane*” in Oradea-mare.

Pentru societate:

Traianu I. Farcasiu,
notariu coresp.

Din „Nou'a lege electorale.”

in brosiura, retiparita dupa „*Albina*” mai avemu 400 esemplaria si suntemu gat'a, precum am promis, pentru 20 cruceri a tramite unu esemplariu ori unde s'ar recere pe speșele nōstre.

Ba, pentru d'a inlesni si mai multu respandirea si studiarea acestei legi, ne-am decisu a face inlesniri si mai mari, si a nume:

Celui ce ni va tramite 2 fl. ne ingagiāmu a-i spedă pe speșele nōstre — 11 esemplaria; Pentru 4 fl. — 23 esemplaria; „ 10 fl. — 60 esemplaria; „ 20 fl. — 125 esemplaria.

Banii mai secur se tramitu prin avisuri postale, costandu asteliu de tramiteri — pan la 10 fl numai 5 cr; ér d'aci pan' la 50 fl. numai 10 cruceri.

Dloru corespundinti ai nostri suntemu gat'a a tramite — căte esemplaria voru cere — si fora pretiulu anticipatu.

Am impartitu pana ieri dejă pes te 1600 esemplaria, in tôte partile unde ni s'au cerutu.

Mai pucine esemplaria ni se cerura si tramiseram in partile Bihorului si Selagiului; ér in partile *Marmatiei*, *Satmarului* si *Cetatei-de-petra* — n'avuram ocașiune de a spedă măcar unu esemplariu. Ori că sciu Romanii toti magiar'a p'acolo, ori că — nu li pasa d'a conōșce legea noua.

Redactiunea dela „*Albina*.”

Respsunsu:

Anonimiloru dela R. Stamora: Ni pare reu, ba ne-am scandalisatu de cele ce ni insirati despre bet'a si porē'a preotulu S...; dar — nu potemu publică atare descriere aspra, fora a cunoșce pre scriitori. De ora-ce dvōstre nu ni spuneti că — cine sunteti, noi nepotendu avē incredere, nu potemu luă respsunderea.

Dlu E. G.: In dōue septemani — potemu, si — dupa cele ce ni descoperisi — sauta sē publicāmu; mai curendu nu credemu sē se pōta.

„*Mai multora din Carasiu:* Da, si altii ni s'au plansu, că comunele a preliminaru pentru „*Albina*,” insa antistia sēu pretorele sēu au mancatu banii, sēu — ii-a tramis la alta foia. Ei bine, apoi — ce potemu noi sē facemu? Paziti dvōstre acolo! —

*) Celealalte diuaria romane sunt rogare produse aceste orduri.

Publicatiuni tacsabili.

Concursu

Pentru statiunea invetiatorēca din comun'a *Sudriasiu-Jupani*, protopopiatulu *Fagetulu*, se escrie concursu cu terminulu de siose septemani dela prim'a publicare in „*Albina*.” —

Emolumentele sunt: 120 fl. v. a. in bani; 15 meti de grāu, 15 meti de cucurudiu; 100 lb. de lardu; 100 lb. sare; 15 lb. luminaři; 10 orgie de lemne; 20 jugere de livada si 1 jugere de gradina, cu cartiru liberu.

Deci doritorii de a ocupă acestu postu invetiatorescu, recursele lor, instruate in sensulu statutulu organicu si adresate sindulu parochiale — sē le substerna domnulu protopopu *Atanasiu Ioanovicu* in *Fagetu Sudriasiu-Jupani*, 3/15 ianuariu 1875.

In contielegere cu dlu protopopu tractualu. —
3—3 *Comitetulu parochiale.*

Concursu

Pentru parochia gr. orientala romana din comun'a *Ciuchiciu*, — din protopresviteratul *Bisericii-albe*, care parochia deveni vacante prin repozarea parochiulu *Iosifu Lintia*, se deschide concursu cu acea observare, că in 16 febr. 1875 dupa calend. vechiu, se va tîenē alegerea.

Emolumentele sunt: una sesiune parochiala, birulu legiuitu, si stōl'a usuata de pana acuma, dela 140 de case; — si de ora-ce parochia acēst'a si-are capelanulu seu, alesulu parochu va avē sē dēb in totu casulu 1/3 parte capelanulu de pona acuma din tôte veniturile parochiale.

Doritorii de a ocupă acēsta parochia au a-si tramite recursele lor, instruate cu tôte documentele prescise in statutulu org. bis. si adresate comitetulu parochialu gr. orientala din *Ciuchiciu*, dlui protopresbiteru *Iosifu Popovicu* in Iam.

Ciuchiciu in 23 dec. 1874.

In contielegere cu Dlu protopresbiteru tractuale:
3—3 *Comitetulu parochialu.*

Concursu.

Pentru vacantea statiune invetiatorēca din *Resitia-romana*, comitetulu *Carasiulu*, protopresbiteratul *Oravitiiei*, se deschide concursu pana in 15 fauru a. c.

Emolumentele sunt: 400 fl. v. a. in bani, 2 jugere de pamentu, gradina pentru legume de 1/2 de jugeru, cartiru liberu cu dōue odăi, cuina, camera si staulu.

Doritorii de a ocupă acestu postu au a-si tramite recursele, instruate cu tôte documentele prescise in statutulu org. si adresate cătra comitetulu parochialu, Domnulu Protopresbiteru *Iacobu Popovicu* in *Oravitia*.

Resitia-romana in 15 decembre 1874.

Comitetulu parochialu,
in contielegere cu dlu protopresbiteru tractuale. 2—3

De mare importantia!

Dr.

Alexandru Popovicu,

Mediculu romanu dela bāile lui Ercele langa Meedia,

prin acēst'a are onōre a face conōșcutu P. T. Publiculu romanu si Clientelei sale peste totu, cumca a deschisu

„*Salonu de consultare*”
in *Viena, Asperngasse nr. 1.* in faci'a otelulu „*Europa*.”

Densulu primescu asup'a sa — arangiarea de consulte medicale cu medicii specialisti, dintre celebritatiele *Vienei*, dupa natur'a si gravitatea casuriloru, ratiionandu Professoriloru essactminte despre suferintiele pacientiloru, pentru ca acēst'a, si anume Romanii straini in *Viena*, sē nu mai fie sedusi si speculati de felurimi de ciarlatani.

Pacientii neconosctori de limba si for' de orientare in *Viena*, la locuintia sa potu avē unu internatu cu totulu comoditu si in tōta privint'a satisfactoriu.

Intr'unu cuventu: **Dr. Alexandru Popovicu** primescu in salonulu seu a supra-si ori-ce însărcinare, ce atinge sfer'a medicale, precum si ingrigirea pentru internarea bolnaviloru pe la institutiele de sanetate corespunditorie, s. a. s. a.